משנה

משנתינו מבארת דין גט שנכתב לשמה ונאבד וחזר ומצאו, באיזה אופן תולים שהוא אותו הגט שנכתב לשמה, וכשר לגרש בו, ובאיזה אופן יש לחוש שמא גט אחר הוא שלא נכתב לשמה, ואין לגרש בו:

שליח **הַמֵּבִיא גֵּט** שנכתב כדין על פי ציווי הבעל, **וְאָבַד** הַיְמֵנוּ, אם **מְצָאוֹ לְאַלְתַּר** – מיד **כָּשֵׁר** לגרש בו, אך **וְאִם לָאו** – שלא מצאו לאלתר, אלא לאחר זמן, **פָּסוּל** לגרש בו, שמא אין זה הגט שנאבד, אלא של אחר ששמו כשמו, ואם כן נכתב שלא לשם גירושי אשה זו.

אם **מְצָאוֹ בְּחֲפִיסָה** – כלי **אוֹ בִּדְלוּסְקְמָא** – ויש סימן בכלים אלו ששלו הם, על אף שאין מכיר את הגט, יכול לגרש בו. וכן אם מצא את הגט במקום אחר, **אִם מַכִּירוֹ** בטביעות עין, על אף שאין בו סימן, **כָּשֵׁר** לגרש בו:

גמרא

שנינו במשנה שרק אם מצא את הגט לאלתר כשר לגרש בו, הגמרא מקשה סתירה ממשנה שמשמע שאף אם מוצא את הגט אחר זמן רב כשר לגרש בו:

וּרְמִינְהוּ – ואקשה סתירת המשניות זו על זו, ששנינו, **מָצָא** שטרות **גִּיטֵּי נָשִׁים**, ושטר ושטרות של **שִׁחְרוּרֵי עֲבָדִים**, או שמצא **דַּיְתֵיתֵי** – שטרי מתנת שכיב מרע, או **מַתָּנוֹת** – שטרי מתנת בריא, **וְשׁוֹבְרִין** – שטרי פרעון הלואה **חֲיֵי זֶה לֹא יַחֲזִיר** את הגט לא לבעל ולא לאשה, וכן שאר השטרות לא יחזירם לא לעושה השטר ולא למקבלו, משום **שֶׁאֵנִי אוֹמֵר, כְּתוּבִין הָיוּ** השטרות, משום שרצה לגרש, לשחרר, או לתת במתנה, **וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶן** – ולבסוף התחרט **שֶׁלֹּא לִיתְּנָן** לשכנגדו. משמע, שרק משום חשש זה לא יחזיר את הגט לא לבעל ולא לאשה, **הָא** אם **אָמַר** הבעל אחר שנמצא הגט, **תְּנוּ** גט זה לאשה, ולא נמלך מליתנו לה, **נוֹתְנִין** לה ומתגרשת בו, **וַאֲפִילּוּ לְזֹמֶן מְרוּבֶּה** – אם עבר זמן מרובה מאז שאבד הגט, ואין חוששים שמא אחר ששמו כשמו כתב זאת.

מתרצת הגמרא, **אָמַר רַבָּה, לֹא קַשְׁיָא, כָּאן** – במשנתינו, שאסרה להחזיר את הגט אם לא מצאוהו מיד, מדובר **בְּמָקוֹם שֶׁהַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת**, ויש לחוש שמא נפל הגט מאדם אחר שעבר כאן, ושמותיהם שווים, **כָּאן** – במשנה בבבא מציעא מדובר, **בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת**, ולכן אין לחוש שמא נפל מאדם אחר.

מוסיפה הגמרא על דברי רבה, **וַאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת** שאמרנו שחוששים שמא מאדם אחר ששמו כשמו נפל גט זה, **וְהוּא** – מה שחוששים לזה, זה רק באופן **שֶׁהוּחְזְקוּ שְׁנֵי יוֹסֵף בֶּן שִׁמְעוֹן בְּעִיר אַחַת**, ולכן יש לחוש שמא נפל מהאחר, אך אם לא הוחזקו שני אנשים ששמותיהם שוים, אין חוששים שמא יש באותה העיר, אדם נוסף ששמו כשמו, או שמא יש עיר נוספת ששמה כשם העיר שלו.

ומוכיחה הגמרא שבהכרח לומר כך, משום **דְּאִי לֹא תֵּימָא הָכִי** – שאם לא נאמר כך, אלא אף באופן שלא הוחזקו חוששים לזה, **קַשְׁיָא** סתירה **דְּרַבָּה אדְּרַבָּה** – מדברי רבה על דברי עצמו, שלא חשש לשני יוסף בן שמעון, וכפי שהיה במעשה שמביאה הגמרא, **דַּהֲהוּא גִּיטָּא דְּאִשְׁתְּכַח בֵּי דִּינָא דְּרַב הוֹנָא** – שהיה גט שנמצא בבית דינו של רב הונא, שהביאוהו לבית דין כדי לקיימו, וקיימו בית דין את חתימותיו, ונאבד מזה שקיימו ובא לתבוע שישיבוהו לו, **וַהֲוָה כְּתִיב בֵּיהּ** – והיה כתוב בגט, שנכתב **בְּשׁוּשַׁיְרֵי מָתָא דְּעַל רָכִיס נַהֲרָא** – בעיר שוירי שעל רכס הנהר, ולא הוחזק באותו מקום עוד אדם ביום זה **וְאָמַר רַב הוֹנָא**, שעל אף שלא הוחזק אדם ששמו כשמו באותו מקום, מכל מקום **חוֹשְׁשִׁין לִשְׁנֵי שׁוּשַׁיְרֵי** – שמא יש מקום נוסף ששמו שוירי, ושם יש אדם ששמו כשם זה, ואף הוא כתב גט לאשתו וממנו נפל, ולכן אין להשיב את הגט לזה שבא לפנינו **וְאָמַר לֵיהּ רַב חִסְדָּא לְרַבָּה, פּוֹק וְעַיֵּין בָּהּ, דִּלְאוּרְתָּא בָּעֵי לָהּ מִינָּךְ רַב הוֹנָא** – צא ועיין בהלכה זו, כיון שלערב ישאל אותך רב הונא מה הדין באופן זה. **נָפַק** – יצא רבה דק – דקדק בעיון המשניות, **וַאֲשְׁכַּח** – ומצא משנה שמבואר בה שאין לחוש לכך. **דְּתַנְיָן, כָּל** המוצא **מַעֲשֶׂה בֵּית דִּין** – שטר המקוים בבית דין, **חֲיֵי זֶה יַחֲזִיר**, הרי שאין חוששים שמא יש שני מקומות שנקראים באותו שם.

מבארת הגמרא את ראייתה, **וְהָא בֵּי דִּינָא דְּרַב הוֹנָא** – והרי בית דינו של רב הונא, **דִּבְמָקוֹם שֶׁהַשַּׁיָּרוֹת מְצוּיוֹת דָּמֵי**, משום שרבים היו צריכים לו לדין ולהוראה, **וְקָא פָּשִׁיט** רבה מהמשנה, **שֶׁיַּחֲזִיר** את השטר למלוה, ואין חוששים שמא יש מקום נוסף בשם זה, ובו יש אדם ששמו כשם בעל שטר זה. **אַלְמָא** – הרי שרק **אִי הוּחְזְקוּ שְׁנֵי יוֹסֵף בֶּן שִׁמְעוֹן בְּעִיר אַחַת, אִין** – חוששים שמא נפל מאדם אחר ששמו כשמו, **וְאִי לֹא** הוחזקו שני אנשים בשם שוה, **לֹא** חוששים שמא יש אדם ששמו כשמו, אלא מחזירים לו את השטר על אף שיש שיירות מצויות. ומביאה הגמרא מעשה, **עֲבַד רַבָּה עוֹבְדָא** – עשה רבה הלכה למעשה **בְּהַהוּא גִּיטָּא דְּאִשְׁתְּכַח בֵּי כִּיתָּנָא** – בגט שנמצא במקום הכותנה **בְּפוּמְבְּדִיתָא, כְּשֶׁמַּעֲתֵיהּ** – כפי שפירש את משנתינו, שאין לחוש שמא נפל השטר מאדם בשם זהה אלא במקום ששיירות מצויות והוחזק אדם בשם זהה, וכיון ששם לא נשלמו התנאים הללו, הורה להשיב את השטר לבעליו. ומביאה הגמרא שתי לשונות איך היה המעשה, **אִיבָּא דְּאָמְרִי** [–יש אומרים], שהגט נמצא **בְּדוּכְתָּא הֵיכָא דְּתָרוּ כִּיתָּנָא** – במקום ששורים בו את הכותנה, **וְאַף עַל גַּב דְּהוּחְזְקוּ שני יוסף בן שמעון, כיון דְּלָא שְׁכִיחָן שַׁיָּרָתָא** – שאין השיירות מצויות, ואין לחוש שמא גם השני ששמו כשמו הגיע למקום זה. **וְאִיבָּא דְּאָמְרִי**, שהגט נמצא **בְּדוּכְתָּא דְּמַזְבְּנֵי כִּיתָּנָא** – במקום שמוכרים בו את הכותנה, **וְהוּא שֶׁלֹּא הוּחְזְקוּ** שני אנשים בשם זהה, ולכן אין לחוש שנפל מהשני, **וּשְׁכִיחָן שַׁיָּרוֹת** – על אף ששיירות מצויות במקום שמוכרים בו כותנה.

הגמרא מביאה שאף רבי זירא פירש את משנתינו במקום שהשיירות מצויות **רַבִּי זֵירָא רָמֵי מַתְנִיתִין אַבְּרַייְתָא וּמְשַׁנֵּי** – מקשה סתירה בין משנתינו לברייתא, ומתרצה. **תְּנַן** במשנתינו, **הַמֵּבִיא גֵּט** שנכתב כדין על פי ציווי הבעל, **וְאָבַד הֵיכָנוּ, אִם מְצָאוֹ לְאַלְתַּר** – מיד, **כָּשֵׁר** לגרש בו, **וְאִם לָאו** – שלא מצאו לאלתר, אלא לאחר זמן, **פָּסוּל** לגרש בו, שמא אינו אותו הגט שנאבד, אלא של אחר ששמו כשמו, ולא נכתב לשם גירושי אשה זו. **וּרְמִינְהוּ** – ואקשה סתירה בין המשנה לברייתא, ששנינו **מָצָא גֵּט אִשָּׁה בַּשּׁוּק, בִּזְמַן שֶׁהַבַּעַל מוֹדֶה** שגירש בו את אשתו, **יַחֲזִיר לְאִשָּׁה**, אך **אִם אֵין הַבַּעַל מוֹדֶה** שגירש בו, **לֹא יַחֲזִיר** את הגט **לֹא לָזֶה** – לבעל, שמא יביא עדי מסירה שגירשה בו, ויאמר שפרע את כתובתה ולכן החזירה לו את הגט, כדי ששוב לא תתבענו, **וְלֹא לָזֶה** – לאשה, שמא לא התגרשה בו, ותלך ותינשא לאחר על ידי גט זה. מדייקת הגמרא, **הָא**

בְּזְמַן שֶׁהַבַּעַל מוֹדֶה מִיהַת – על כל פנים, יַחֲזִיר לְאִשָּׁה, וַאֲפִילּוּ אם מצאו לִזְמַן מְרוּבֶּה מאז שנאבד, ואין חוששים שמא נפל מאחר ששמו כשמו.

וּמַשָּׁנֵי – ותירץ רבי זירא, כָּאן – במשנתינו, מדובר בְּמָקוֹם שֶׁהַשַּׁיָּירוֹת מְצוּיוֹת, ושמא היה בהם אדם ששמו כשמו וממנו נפל, ולכן אין להחזיר גט אחר זמן מרובה, ואילו כָּאן – בברייתא, מדובר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַשַּׁיָּירוֹת מְצוּיוֹת, ואין לחוש שמא מאדם אחר נפל ששמו כשמו, ואפילו עבר זמן רב מאז שנאבד הגט.

הגמרא מביאה שתי לשונות בביאור שיטת רבי זירא: אִיכָּא דְּאָמְרֵי – יש אומרים, שמה שאמר רבי זירא שבששיירות מצויות לא מחזירים אם עבר זמן מרובה, וְהוּא – באופן שֶׁהוּחְזְקוּ שני אנשים בשם זהה הוּא דְּלָא לִיהַדַּר – אין להחזיר את הגט, שמא נפל מהאחר ששמו כשמו, וְהֵיכִי דְּרָשָׁה – וזה בשיטת רבה, שצריך שני תנאים כדי שלא להחזיר גט שאבד, גם שיירות מצויות וגם שהוחזק אדם אחר ששמו כשמו, ובלא זה אין חוששים שמא מאחר נפל אפילו עבר זמן רב. וְאִיכָּא דְּאָמְרֵי, שַׁאַף עַל גַּב דְּלָא הוּחְזְקוּ שני אנשים בשם זהה, מכל מקום אומר רבי זירא שבששיירות מצויות לֹא לִיהַדַּר – אין להחזיר לאחר זמן, שחוששים שיש עיר נוספת ששמה כשם עיר זו, ושם יש אדם בשם זה, וּפְלִינָא דְּרָבָה – וחולק בזה רבי זירא על רבה.

מקשה הגמרא, בְּשִׁלְמָא דְּרָבָה שהקשה סתירה בין המשניות לֹא אָמַר כְּרַבִּי יְרֵא להקשות מהברייתא, משום שסתירה בַּמַּתְנִיתִין – בין שתי משניות, אַלְּמָא לֵיהּ לְאַקְשׁוֹיֵי – חזקה בעיניו יותר להקשות. אֶלָּא רַבִּי יְרֵא שהקשה מהברייתא, מַאי טַעְמָא לֹא אָמַר כְּרָבָה להקשות סתירה בין המשניות.

מתרצת הגמרא, אָמַר לָךְ רבי זירא, מהמשנה אין להקשות על רבי זירא, משום שמִּי קָתָנֵי במשנה אִם אָמַר תְּנוּ נוֹתְנִין וַאֲפִילּוּ לִזְמַן מְרוּבֶּה, שאינו מפורש במשנה, אלא רבה דייק כך, וּדְלָמָא – שמא, מה שאמרה המשנה אִם אָמַר תְּנוּ נוֹתְנִין, הַיְינוּ רַק כְּדְקָיְימָא לָן – באופן שנפסק במשנתינו, כשמצאו לְאַלְתַּר, אך לאחר זמן מרובה לא יחזיר, שמא מאחר נפל, והברייתא שאומרת שכשהבעל מודה יחזיר לאשה, ודאי מדובר לזמן מרובה, שאם לאלתר, פשיטא שיחזיר לה, שאין מה לחוש בדבר.

הגמרא מביאה תירוצים נוספים לקושיות רבה ורבי זירא: רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר, שלא קשה מהמשנה או מהברייתא שמשמע בהם שאף לזמן מרובה יכול להחזיר את הגט, ששם מדובר בְּגִטּוֹ דְּקָאָמְרֵי עֵדִים החתומים על הגט, מֵעוֹלָם לֹא חָתַמְנוּ על שני גיטין בשם זה, אֶלָּא רק עַל גֵּט אֶחָד שֶׁל יוֹסֵף בֶּן שִׁמְעוֹן, והוא זה שחתמנו עבורו ולכן אף לזמן מרובה אין לחוש שמא יש עוד אחד בשם זה.

מקשה הגמרא, אִי הָכִי – אם כן שהעדים מעידים שחתמו על גט אחד בשמות אלו, מַאי לְמֵימְרָא – מה המשנה והברייתא באים לחדש, ופשוט הוא שאין לחוש לכלום. מתרצת הגמרא, מַהוּ דְּתֵימָא [–שמא תאמר], לֵיחוּשׁ דִּלְמָא אִיתְרְמֵי שְׁמָא כִּשְׁמָא וְעֵדִים כְּעֵדִים – שיש לחוש, שמא קרה שגם שמות המגרשים וגם שמות העדים זהים בשני הגיטין, ושמא עדים אחרים ששמם כשמות עדים אלו חתמו על גט של אדם אחר בשם זהה, קָא מַשְׁמַע לָן המשנה והברייתא שאין לחוש לכך.

ומביאה הגמרא תירוץ נוסף. רַב אַשִׁי אָמַר, אין להקשות מהמשנה ומהברייתא, משום שבהם מדובר בְּגִטּוֹ דְּקָאָמַר השליח, שיש לו סימן בגט שאיבד, שֶׁנֶּקֶב יֵשׁ בּוֹ בְּצַד אוֹת פְּלוֹנִית, ואם אכן יש בגט שנמצא נקב במקום ההוא, אין לחוש שמא גט זה נכתב לאדם אחר, משום דַּהֲוָה לֵיהּ הנקב הזה סִימָן מוּבְהָק.

ומדייקת הגמרא בדבריו, וְדַוְקָא אם אמר השליח שיש נקב בְּצַד אוֹת פְּלוֹנִית, דַּהֲוָה לֵיהּ סִימָן מוּבְהָק, אֲבָל אם אמר השליח רק שיש נֶקֶב בְּעָלְמָא במקום כלשהו בגט, ואינו זוכר באיזה מקום, אף אם נמצא נקב כזה, לֹא סומכים על דבריו, משום שִׁמְסַפְּקָא לֵיהּ לרב אשי, מה שאמרו חכמים שמחזירים אבידה על ידי שבעליה נותן בה סִימָנִין, אִי דְּאוֹרַיְיתָא – האם למדו זאת מהתורה, ואם כן אפשר לסמוך על סימן שאינו מובהק, אִי – או שרק דְּרַבָּנָן הוא, שאמרו להחזיר אבידה על ידי שבעליה נותן סימן שאינו מובהק, שיש כח ביד חכמים לתקן בדיני ממונות, משום שהפקר בית דין הפקר, אך להתיר אשת איש על ידי סימן שאינו מובהק, אין כח בידם.

הגמרא מביאה מעשה בגט שנאבד. רַבָּה בַּר בַּר חָנָה היה שליח להביא גט, וְאִירְכַּם לֵיהּ גִּיטָּא בֵּי מַדְרָשָׁא – נאבד לו הגט בבית המדרש, ומצאו את הגט אָמַר רבה בר בר חנה, אִי סִימָנָא – אם תרצו להחזירו לי על ידי סימן, אִית לִי בְּגִוֵּיהּ – יש לי בו סימן, אִי טְבִיעוּת עֵינָא – אם תרצו להחזירו לי בטביעות עין, אִית לִי בְּגִוֵּיהּ – אני מכירו בטביעות עין. אַהֲדְרוּהּ נִיהֲלֵיהּ – החזירו לו את הגט על פי דבריו. אָמַר רבה בר בר חנה, לֹא יָדַעְנָא מאיזה סיבה החזירו לי הגט, אִי מִשּׁוּם סִימָנָא אַהֲדְרוּהּ, וְקָסְבְרֵי סִימָנִים דְּאוֹרַיְיתָא – האם מחמת הסימן שיש לי בו, ומשום שסוברים שסימנים דאורייתא, אִי מִשּׁוּם טְבִיעוּת עֵינָא – או מחמת שיש לי בו טביעות עין החזירוהו לי, וְאִם כֵּן דַּוְקָא לְצוּרְבָא מִדְּרַבָּנָן – לתלמיד חכם מחזירים גט בטביעות עין משום שמכירו בכך, ואינו משקר, אֲבָל אֵינָשׁ בְּעָלְמָא שאינו צורבא מדרבנן, לֹא מחזירים לו בטביעות עין מחשש שמשקר ואף לא בסימן שאינו מובהק, שסימנים דרבנן:

שנינו במשנה, גט שנמצא לאלתר כשר, וְאִם לָאו פָּסוּל. הגמרא מביאה ברייתא המבארת מה הוא שיעור 'לאלתר': תָּנוּ רַבָּנָן, אֵיזֶהוּ שֶׁלֹּא לְאַלְתַּר – מה נחשב שכבר אינו לאלתר, ואין משיבים את הגט אם עבר זמן זה. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, שָׁשָׁהָה בשיעור כְּדֵי שֶׁתַּעֲבוֹר כְּדֵי שַׁיָּרָא וְתִשָּׁרֶה – שתוכל שיירה לעבור במקום שאבד הגט ולחנות שם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר, אין הדבר תלוי בשהיית זמן, אלא כְּדֵי שֶׁיֵּהָא אָדָם עוֹמֵד וְרוֹאֶה שֶׁלֹּא עָבַר שָׁם אָדָם חוץ מהשליח, עד שמצאו את הגט. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, שצריך שיהא אדם עומד ורואה שֶׁלֹּא שָׁהָה אָדָם שָׁם מאז שעבר שם השליח עד שמצאו את הגט.

רַבִּי אוֹמֵר, ששיערו חכמים שאם שהה עד כְּדֵי זמן שאפשר לִכְתּוֹב אֶת הַגֵּט, שוב אינו לאלתר. רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר, ששיערו חכמים את הדבר, שאם שהה כְּדֵי לִקְרוֹתוֹ – לקרוא את הגט, שוב אינו לאלתר. אֲחֵרִים אוֹמְרִים, ששיערו חכמים את הדבר, שאם שהה כְּדֵי לְכוֹתְבוֹ וְלִקְרוֹתוֹ לגט, שוב אינו לאלתר.

ומוסיפה הברייתא, וַאֲפִילּוּ שָׁהָה אחר זמן זה, וְיֵשׁ בּוֹ סִימָנִין מובהקים, מְעִידִים עָלָיו לומר שמזה נפל, ומפרשת הגמרא שסימנים היינו דְּאָמְרֵי נָקֵב יֵשׁ בּוֹ בְּצַד אוֹת פְּלוֹנִית, שסימן מובהק הוא. ומוסיפה הברייתא, וְאֵין מְעִידִין עַל יְדֵי סִימָנֵי הַגּוּף, ומפרשת הגמרא שסימני הגוף היינו דְּאָמְרֵי שהגט אֲרוֹךְ וְגוֹיִן – ארוך או קצר משום שסימנים אלו אינם סימנים כלל, כיון שיש הרבה גיטין כאלו.

ואם מְצָאוּ קְשׁוּר בְּכִיס, או שמצאו קשור בְּאַרְנָקִי וּבְטַבַּעַת, והוא מכיר את הכיס והארנקי

אגרות קודש

ב"ה, כ"ט טבת, תשכ"א
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מועש"ק וארא בו כותב ר"פ מהסתדרותו באה"ק ת"ו, מהלימודים וכו' וכן מהאוירה אשר דתית היא.

המשך בעמוד הבא